

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

Sosial- og helseavdelingen

Det Kongelige Arbeidsdepartement
Postboks 8019 Dep

0030 Oslo

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2011/2518 / KRK

Dato
18.08.2011

UTKAST TIL FORSKRIFT OM SOSIALE TJENESTER I ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNINGEN - HØRING

Fylkesmannen har følgende merknader:

Generelt.

I forskrifter til lov om sosiale tjenester mv fremgikk det hvilke lovbestemmelser de enkelte forskriftshjemlene ble gitt med hjemmel i. Dette er også gjort i introduksjonsloven. Dette bør videreføres.

Vi anbefaler at en konsekvent ved henvisning til loven bruker lov om sosiale tjenester i arbeids og velferdsforvaltningen. I forskriften benevnes loven forskjellig.

Kapittel 1. Utenlandske statsborgeres rett til sosiale tjenester.

Det er et stort behov for klare bestemmelser i ny forskrift noe forskriftsutkastet bidrar til. Vi vil anbefale at en i forskriften enten bruker person eller søker i ordlyden. I forskriften brukes dette tilfeldig.

§ 1. Personer som ikke har bopel i riket.

Første ledd: Det må i rundskrivet presiseres hva som menes "med bopel i riket".

Etter Fylkesmannens vurdering er råd og veiledning § 17 også å anse som en individuell tjeneste. Dette bør således fremgå av § 1. Dette er innholdsmessig det som er skrevet i forskriftenes § 4, første ledd. Dette bør også innarbeides i § 1. første ledd og § 2. første ledd. I § 4 første ledd, bør det vises til lovens § 17.

Andre ledd, siste setning: Vi har erfaring for at personer som ikke har krav på individuelle tjenester heller ikke kan eller vil få, bistand fra hjemlandet. Det er i høringsbrevet vist til at det bør stilles en kort frist for å ordne andre løsninger som sikrer personen økonomisk. Hva en slik kort frist innebærer må presiseres enten i forskriften eller i alle fall i rundskrivet. Hvis ikke vil en lett få forskjellig praksis i de enkelte kommuner og fortsatt uhjemlet tildeling ut fra alminnelige nødrettsbetraktninger.

Tredje ledd: For å klargjøre nordiske borgeres og EØS borgeres rettigheter etter loven bør dette tydeliggjøres i forskriften. Dette er vanskelig å avgjøre i NAV kontorene og kan medføre at personer som har rettigheter etter loven avslås hjelp.

Fjerde ledd: Ingen merknader.

§ 2. Personer som har tilbud om statlig innkvartering.

Bestemmelsen er etter vår vurdering i hovedsak en videreføring av gjeldende rett, men redigert slik at hovedregelen fremkommer tydeligere.

§ 3. Personer som er bosatt i enn kommune som mottar integreringstilskudd.

Dette er i tråd med gjeldende rett, med unntak av at forbeholdet om henvisning tilbake til fraflyttingskommunen bare kan skje dersom tjenestetilbudet i fraflyttingskommunen fortsatt står ved lag er fjernet. Fylkesmannen gir sin tilslutning til dette.

Unntaket i tredje ledd som er videreført, er viktig for å fange opp særlige individuelle forhold.

§ 4. Personer som ikke har lovlig opphold i riket.

Bestemmelsen har logisk sammenheng med lovens utgangspunkt om økonomisk stønad som en subsidiær ytelse. Dette gir nødvendig hjemmel for å gi hjelp i kort tid, men at det presiseres at "kort tid" omfatter den tiden det tar å skaffe nødvendige reisedokumenter og ledig transport. Implisitt ligger i bestemmelsen at slik hjelp kan gis en gang.

Departementet ber om særlige merknader til personer under frihetsberøvelse. Bestemmelsene er ikke tilstrekkelig til å omfatte denne personkretsen. I høringsnotatet er rett til hjelp i en nødsituasjon "nødvendig hjelp en kort tid". Her er det for det første ofte snakk om frihetsberøvelse av lengre varighet og i noen tilfeller med relativt store kostnader, spesielt for personer under psykisk helsevern.

Når det gjelder personer i fengsel er det i rundskriv I-11/2000, jf. I-34/2001 punkt 5.1.3.4. vist til at arrestasjonskommunen er forpliktet til å behandle eventuelle søknader om økonomisk stønad. Det er her ofte ikke tale om kort tid. Lov om sosiale tjenester i Nav gjelder for domfelte og varetektsinnsatte under kriminalomsorgen på lik linje med andre, og det kan derfor ikke utelukkes at personer uten lovlig opphold og som er i fengsel/ varetekt kan ha krav på stønad.

Ansvarsdelingen for disse gruppene bør avklares nærmere.

§ 5 Dokumentasjon på lovlig opphold

Dokumentasjon av lovlig opphold er en utfordring for kommunene. Særlig gjelder dette i forhold til EØS borgere. Registreringsbeviset gir i prinsippet opphold på ubestemt tid så lenge de i hovedsak forsørger seg selv. Disse vil ha lovlig opphold og rett til tjenester, selv om betingelsene for oppholdet er brutt. Kommunene forholder seg til den dokumentasjonen på lovlig opphold som foreligger, men opplever at det er et problem at adgangen til å innhente og kontrollere lovlig opphold følger av ulike lover. Taushetspliktbestemmelsene oppleves også som et problem. Dette bør departementet se nærmere på.

Kapittel 2. Kvalifiseringsprogram

Fylkesmannen vil gjøre oppmerksom på at forskriftenes kapittel to skal begynne med § 6.

Fylkesmennene hadde sammen med NAV fylkesledd en sentral rolle i å sørge for implementering av kvalifiseringsprogrammet. I tråd med sentrale føringer ble det lagt ned en betydelig innsats for at tjenesteutøvere skulle få innarbeidet en forståelse for at kvalifiseringsprogrammet var "det rause programmet". Det ble fokusert på individuelt tilrettelagte program for den enkelte, og at det skulle gis anledning til deltagelse også for personer hvor veien til arbeid kunne både være usikker og lang.

Til grunn for dette lå kunnskapen om at det er en opphopning av ulike sosiale og helsemessige problemer i målgruppen. Funksjonsevnestudien (van der Wel m.fl. 2006) viste at mottakere av økonomisk sosialhjelp scorer dårligere enn uførepensjonister på subjektivt opplevd helse.

Erfaringer gjort i løpet av implementeringsperioden viser at praksisfeltet har evnet å ta i bruk et bredt spekter av virkemidler og tiltak. De lokale veiledere har i samarbeid med den enkelte deltaker på denne måten oppnådd en stor grad av "skreddersøm" ved utforming av individuelle program. Med dette som bakteppe finner Fylkesmannen i Aust-Agder å kommentere følgende punkter i kapittel to og tre i forskriften.

§ 7 Kvalifiseringsprogrammets innhold

§ 7 første ledd

I utkast til forskrift og i høringsnotatet legger departementet opp til at arbeidsrettede tiltak alltid skal inngå når deltakeren er halvveis i programmet, og at lovens begrep "arbeidsrettede tiltak" skal tolkes innskrenkende til arbeidstrening.

Statlige arbeidsrettede tiltak er regulert i forskrift om arbeidsrettede tiltak mv. Fylkesmannen finner det uheldig at begrepet "arbeidsrettede tiltak" skal ha ulikt innhold i ulike bestemmelser, vi foreslår derfor at begrepet "arbeidsrettede tiltak" i forskrift til lov om sosiale tjenester i NAV i størst mulig grad blir i samsvar med samme begrep i forskrift om arbeidsrettede tiltak mv.

Fylkesmannen i Aust-Agder vil videre påpeke at slik bestemmelsen i forslaget er utformet, vil den virke unødig begrensende for valg av virkemidler/tiltak i løpet av kvalifiseringsperioden.

Vi ser også at en slik innskjerping av "arbeidslinjen" i programmet vil kunne føre til en heving av terskelen for inntak og eventuell videreføring av program for den enkelte deltaker. Dette kommer i motstrid til formålet med programmet, hvor hensikten var å gi mulighet for deltakelse, også der veien til arbeid kunne både være usikker og lang. Mye erfaring fra sosialt arbeid viser seg at det å kunne gi den enkelte mye oppfølging over tid og ha mulighet til å kunne bruke et spekter av tiltak, herunder utradisjonelle, har vært suksessfaktorer for å kunne få vanskeligstilte i eller tilbake til arbeid. Et krav om arbeidstrening vil også kunne fortrenge andre kompetansehevende elementer i den enkeltes program.

Vi viser til Ot.pr.nr. 70, (2006-2007), 12.2: "Innenfor programmet kan deltakeren få tilrettelagt opplæring, motivasjons- og mestringstrening, som for eksempel botrening, og andre tiltak som støtter opp om programmets formål som er å styrke deltakerens muligheter i arbeidsmarkedet. Opplistingen i bestemmelsens annet ledd er ikke uttømmende".

§ 7 annet ledd

Målgruppen for kvalifiseringsprogrammet er personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne med behov for tett og koordinert bistand. For mange deltakere vil det knytte seg en viss usikkerhet til om en vil komme i arbeid i løpet av programperioden. Erfaringer fra praksisfeltet viser at deltagere kan ha god nytte av programmet på veien mot arbeid selv om målsetting om arbeid ikke oppnås i løpet av programperioden. Vi mener det er lite hensiktsmessig med et forskriftskrav om at arbeidssøking skal inngå i den avsluttende del av programmet der deltaker åpenbart ikke er reell arbeidssøker, eller hvor det planlegges overgang til utdanning eller andre arbeidsmarkedstiltak.

Sannsynligvis er det i første rekke innenfor rammen av KVP at det gis anledning til tett individuell oppfølging for de som har størst avstand fra arbeidslivet. Spissingen mot arbeid vil kunne medføre at de som kan profitere mest på KVP faller utenfor. Det må gis rom for faglig fleksibilitet slik at den enkeltes individuelle program blir best mulig.

§7 tredje ledd

Fylkesmannen har ikke merknader til dette.

§ 7 fjerde ledd

Fylkesmannen støtter forslaget om presisering av evalueringsplikten og tidfesting av evalueringstidspunkt. En forutsetning for vellykkede programforløp er at deltaker gis mulighet for tett og koordinert bistand og at valgte tiltak vurderes fortløpende. Det må fremkomme av bestemmelsen at evalueringen skal være en del av den kontinuerlige oppfølgingen.

§ 8 sjette ledd

Høringsnotatet legger til grunn at kvalifiseringsprogrammet er en engangsrettighet innenfor en ramme på 2 ½ år. Forskriftens utforming gir ikke like klare føringer på dette. Skal kvalifiseringsprogrammet være en engangsrettighet må dette komme klarere frem i forskriften.

Med tanke på målgruppen mener Fylkesmannen at det bør være anledning til å delta i kvalifiseringsprogrammet flere ganger. Mange personer i denne gruppa vil trolig ha behov for mer enn ett kvalifiseringsprogram i løpet av livet. Dette bør det gis mulighet for, men at ny programdeltakelse først kan skje etter en "karenstid". Dette bør utredes nærmere.

Kapittel 3. Kvalifiseringsstønad.

Forskriften § 9, første ledd fastsetter kr 27,- per dag i barnetillegg. KVP er ett av regjeringas viktigste tiltak i kampen mot fattigdom. Dette bør avspeiles i ett høyere kronebeløp som blir indeksregulert årlig i rundskriv.

Forskriften §§ 9 - 23.

Fylkesmannen støtter forslaget, dette er konsistent med tilsvarende forskrifter gitt etter introduksjonsloven.

Med hilsen

Ester Hassel
Ass.dir.

Brevet er elektronisk godkjent og sendes uten underskrift.
Saksbehandler: Knut Rune Kleven